

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

10.05.2016 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

[Животът днес](#)

**✓ Васил Велев: Най-сериозният проблем е липсата на инженерни и технически кадри
Търси се пресечната точка между бизнеса и образованието**

Смея да твърдя, че българското образование не подготвя възпитаниците си за пълноценно и достойно участие в икономиката и в обществото на нашата държава. Не им дава знания и умения за това. Като резултат се получава така, че едновременно няма работа за хората, но и за работата няма хора. Образованието ни хронично заобикаля реалния живот, практиката, индустрията – и на всичкото отгоре се държи високомерно, сякаш някой му е крив или все нещо му дължи. Академичната автономия беше разбрана погрешно като академична затвореност и самоцелност – един вид „учене заради самото учене“.

В момента у нас работодателите изпитват остър недостиг на всякакви кадри – и с висше, и със средно образование. Най-сериозният проблем на образованието ни е, че системно не произвежда инженерни и технически кадри за българската индустрия, не съответства на структурата на икономиката и на нейните потребности. И във висшите, и в средните училища има места, но те не се заемат, защото няма кандидати. Няма обществен престиж за иначе търсени, необходими за пазара и обществото професии. Трябва да се използват стимули в такива случаи: например, държавни стипендии за най-дефицитните кадри. А стипендията да върви с ангажимент за осигурено работно място през следващите 3-5 години.

Отдавна е време да се откажем от порочния принцип на финансиране - „парите следват студента“ и да се ограничи отварянето на нови висши училища, като се вдигнат критериите към съществуващите.

Не приемаме твърдението, че ако бизнесът иска подготвени кадри, трябва да си плати за тях. Нали част от данъците ни отиват тъкмо за образование, колко пъти да плащаме за едно и също? Грижа на университетите е да подготвят кадри, от които обществото ни има нужда. А финансирането им следва да е пропорционално на качеството на тяхната продукция. Успешната професионална реализация на абсолвентите е част от това качество.

Смятаме още, че е необходимо прецизиране и оптимизиране на процедурата по определяне на така наречените "защитени професии". И да се ускори работата по внасяне в Народното събрание на нов Закон за изменение и допълнение на Закона за професионално образование и обучение. Не е достатъчно само да наречеш една професия „защитена“. Трябва да има и обществен престиж, който минава през целенасочени комплексни действия на институциите.

Липсата на човешки ресурси става все по-задържащ нашето развитие фактор. Не говорим вече за квалифицирани кадри, а за всякакви.

Бизнесът все пак може да помогне. Можем да даваме информация „от извора“, да участваме в проектиране и осъществяване на работещи решения, да бъдем звено в прехода от образование към заетост и от теория към практика. Стига някой да се интересува от приноса ни и да оценява неговото значение. Ето, в момента най-проблемните професии и специалности са инженерно-техническите.

В България липсата на квалифицирана работна ръка и застаряването на човешкия капитал са вече факт. В нашите предприятия хората на възраст между 50 и 60 години сега са гръбнакът на производствата. След още десет години нещата ще изглеждат драматично! Много фирми ще бъдат затворени заради това, че няма кой да работи в тях, а не защото не са конкурентноспособни и не създават добър продукт.

Какво ще направим заедно, съвместно за запълване на този дефицит?

По ред причини, той тепърва ще се задълбочава... Понеже в повечето случаи осигуряващите работа предприятия са частни, естествено е в търсенето на решения да участва и частният бизнес. Предприемачите ще се включат активно, гарантирам го. Още на 16 февруари т.г. Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) обнародва призив „За спешни действия по ускоряване на реформата в образованието“. В него изразихме загриженост от все по-острата липса на подготвени кадри в широк спектър професии в областта на машиностроенето, електротехниката, транспорта и логистиката, здравеопазването, образованието и информационните технологии - както с висше, така и със средно професионално образование.

АИКБ настоява за спешни действия за увеличаване броя на лицата, завършили висше образование по търсени от бизнеса професии

и подобряване на адекватността на системата за образование спрямо потребностите на пазара на труда - по начин, който да гарантира прехода от образование към заетост. Това може да бъде постигнато само чрез развитие и задълбочаване на връзките между образование и бизнес. За целта следва и оптимално да се оползотворят средствата от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“.

От поне десет години говорим за съвместна програма на работодателските организации и Министерството на образованието, в която да се фиксират "заявките" и съответно как те да се изпълняват. Не че не се прави нищо. Но преди да говорим за конкретни специалности и бройки, имаме да решим поне два важни въпроса. Единият е доколко обявяваните специалности и бройки са синхронизирани с потребностите на реалната икономика – регионална, национална, като тенденции. Вторият е свързан с изтичането на кадри зад граница.

С други думи: да не плащаме напразно данъци, с които млади хора да се учат на нещо, от което нямаме нужда – или пък да изнесат знанията и уменията си в друга държава, която не е платила за тяхното отглеждане като професионалисти. Не сме чак толкова богати, че да си позволяваме такива разхищения.

Студентите:

Филип Петков, „Електроника“, Технически университет, София

В Техническият университет през няколко месеца се правят „Дни на кариерата“ - изложение на големи фирми, които имат свободни места за стажанти или служители. Там студентите винаги могат да научат при какви условия могат да кандидатстват за работа, какво ще научат и т.н. Единственото условие е компаниите да не назначават първокурсници. В университета първата година е базова и много важна. Но според мен всяка година има толкова много абсолвенти, че е нормално след като завършиш да решиш да не работиш по специалността, защото няма достатъчно работни места в по-престижните браншове.

Аз мисля, че ще успея да си намеря работа, но ще се опитам да не е чрез лични връзки. Ще търся в сайтове, директно в предпочитаните от мен компании и т.н. Моето мнение е, че като цяло да си намериш работно място никак не е трудно. Доста по-трудна задача е да си намериш работа, в която да ти плащат добре и да те удовлетворява. Мисля, че точно тук се корени причината висшистите да не развиват кариера в бранша, който са изучавали.

Ивана-Калина Добревска, „Актьорско майсторство“, НБУ

Да си намериш работа по моята специалност е доста трудно. Тук въпросът не е толкова до личните връзки, по-важен е талантът и да не спиращ да се развиваш като личност, като актьор. Аз се опитвам да не пропускам възможност, която да ми позволи да се изявя. Моят университет предлага различни възможности за това. Организирант се много семинари и уъркшопове, които скъсяват дистанцията между работодателите и студентите. Отделно от това, колкото е теоретичната ни подготовка, толкова е и практическата. С моите колеги работим на групи, правим сами различни проекти и представления, на които често присъстват режисьори. Те виждат как играем и не е рядкост да ни предлагат участия в някой техен проект.

Важни обществено-икономически и политически теми

24 часа

✓ Глоби за хотелиерите, ако откажат информация на данъчни и МВР за гостите си

Глоби между 1000 и 7000 лв. ще плащат хотелиерите, ако не водят регистър на гостите си и по една или друга причина отказват информация за тях на полицията, данъчните и общините. Това предвиждат промените в Закона за туризма, които вчера бяха публикувани за обществено обсъждане, пише в. "Сера".

Проектът предвижда собствениците на хотели, мотели, апартаментни комплекси, вилни или туристически селища да бъдат задължени да осигуряват автоматичен обмен на данни между информационната система на водения от тях регистър и Единната система за туристическа информация.

За по-малките - семейни хотели, хостели, пансиони, къщи или стаи за гости и др., се предвижда облекчение. Те ще подават данни за гостите си ден за ден, а не в реално време. Не е ясно обаче как точно ще се осъществява контролът по места.

Само по Черноморието хотелите, вилите, апартаментите са стотици. По закон и в момента хотелиерите трябва да водят регистър на посетителите си. Разликата е, че подаването на информацията от него се извършва месечно, а част от тях спестяват данните и декларирането на приходите.

Ако общини или туристически сдружения, които стопанисват хижи, не поддържат регистър на гостите си, ще бъдат глобени с 2000 лв., а собствениците на хотели - със 7000 лева. За тези, които не са осигурили или не извършват обмен на данни и не вписват данните на туристите си, глобата ще е от 1000 до 5000 лв.

Самото вписване на туристите ще се прави в реално време. Преди дни министърът на туризма Николина Ангелкова изтъкна, че промените са наложителни "предвид геополитическата обстановка в момента". Те се правят и с друга цел - изсветляването на доходите в сектора.

По данни на министерството над 50% от българския туризъм работи в сивата икономика. За различните туристи ще се събира и различна информация. За европейците, швейцарците и гостите от държави - страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство, ще се вписва само броят им, тяхното гражданство, датата на регистрация и датата на отпътуване.

За останалите гости обаче ще се събира и запазва доста по-подробна информация като името, датата на раждане, гражданството, номера и серията на документа за самоличност. Данните за настанените туристи в единния регистър няма да са публични. Достъп до тях ще имат само НАП, МВР, общините и самите хотели.

Данъчните ще събират данни за броя настанени лица и нощувките с цел "контрол на постъпленията от туризма", а МВР ще има достъп до тях с цел "идентификация". Подобен пилотен проект тръгна в Пловдив през есента на миналата година, когато започна изграждането на обща система между регистрите на хотелите с НАП и МВР.

Наскоро промените бяха подкрепени и от кмета на Банско Георги Икономов от ГЕРБ. "Още през 2010 г. предлагам да се случи това и да се включат общините в онлайн връзка, за да не може да се укрива ДДС. С незабавната регистрация ще се избегне прикриването на доходи в хотелите. Няма да е лесно, но трябва да се случи", заяви той пред "Фокус".

✓ Планът "Юнкер" в действие

Кристалина Георгиева, Юрки Катайнен

Парите и идеите започват да работят заедно за хората

БРОЕНИ месеци след началото Европейският фонд за стратегически инвестиции постигна над 26% от финансовата цел, която си постави: да привлече поне 315 милиарда евро частни и публични капитали в срок от 3 години. Днес благодарение на този план към европейската икономика тръгват 82,1 млрд. евро нови инвестиции. Сумата расте непрекъснато заедно с броя на одобрените проекти - те вече са над 220. А целта ни да отключим такъв финансов ресурс с минимален разход за ЕС под формата на гаранция вече изглежда осъществима дори за тези, които я причислявах към финансово-икономическите утопии.

Поставихме си тази цел, защото комисията, ръководена от Жан-Клод Юнкер, завари изтощена от кризата икономика с 430 млрд. евро "инвестиционна дупка" – това е 15% спад на инвестициите между 2007 и 2014 г. В същото време значителен свободен капитал оставаше и все още остава, заключен в банковите трезори - бездеен и практически безполезен. Решихме да му дадем европейска гаранция, че вече може да излезе оттам: именно тя е в основата на плана "Юнкер". Европейският бюджет отпусна 16 млрд. евро, а Европейската инвестиционна банка добави още 5 милиарда – за да може този свободен капитал да се върне, където му е мястото и където ще генерира растеж и заетост: в реалната икономика. Защото знаем, че парите са силни, когато се движат.

Това започва да се случва и ни дава увереност, че бъдещето е на новите форми на финансиране, а гаранцията на ЕС тежи достатъчно и има силата да мобилизира, да мотивира и да събира на едно място идеите и парите.

България също започва да усеща този ефект. Тя регистрира един от началните успехи на плана “Юнкер” – беше сред първите, които отпуснаха средства за него, както и сред първите, които се възползваха от възможностите му. Страната вече сключи с Европейската инвестиционна банка две споразумения в т.нар. прозорец за малкия и средния бизнес. Едното е за 100 млн. евро, които ще стигнат до 1000 малки и стартиращи фирми, другото - за 35 млн. евро, които ще отидат при иновативни компании. Предстои да се подпише и още един проект, благодарение на който общото финансиране, до което малките и средните предприятия в България ще имат достъп, ще бъде 199 млн. евро. Одобрени за кредитиране са над 200 фирми, отпуснати са над 22 млн. евро, интересът расте.

Сега е време да отворим към България и другия “прозорец” на инвестиционния план, който покрива транспортна, енергийна и дигитална инфраструктура, иновации, възобновяема енергия и енергийна ефективност, образование и научни изследвания. Фондът продължава да търси стратегическите проекти на бъдещето, които добавят дългосрочна социално-икономическа стойност, променят живота на хората към по-добро и правят Европа по-конкурентна и по-просперираща.

Защото планът “Юнкер” е много повече от финансов инструмент за привличане на инвестиционен капитал – той е част от цялостната ни визия да модернизираме Европа.

Когато подкрепяме иновативно земеделие, социално предприемачество, развитие на човешкия капитал или био- и нанотехнологии, гледаме доста напред във времето. Искаме този план да обхване и най-младите, затова в него има “запазено място” за обещаващи проекти на училища и университети, както и за дейности, които привличат младежите - като новите информационни и комуникационни технологии. Поставяме ударение върху научните изследвания и иновациите, защото те са ключови за конкурентоспособната икономика. Заслужено внимание отделяме на малкия и средния бизнес – той е гръбнакът на икономиката ни, там са 2/3 от работните места в ЕС, там има още много потенциал – затова към тях ще отидат близо 1/4 от средствата по плана. Инфраструктурата остава във фокуса ни, защото ни е нужна истински свързана Европа: не само по суша, въздух и вода, но и с качествена енергийна, информационна и дори екологична инфраструктура.

За да свържем по-бързо жизнеспособните проекти с потенциалните инвеститори, създаваме и специален онлайн портал.

Той има за цел да осигури и така необходимата прозрачност и предвидимост на инвестиционните възможности. В момента там вече постъпват проекти. Когато достигнат необходимата критична маса, порталът ще заработи като истински мост между тези, които имат проекти, и тези, които са готови да ги финансират.

Вече създадохме консултантски център, който помага и на инвеститорите, и на държавите, местните власти, организациите и компаниите, които търсят инвестиционен капитал. Там те могат да получат техническа помощ, експертно съдействие при разработването на проектите в съответствие с изискванията, да обменят информация, знания и опит.

България също заяви интерес да разкрие подобен регионален център на своя територия – разговорите по този въпрос, както и по цялата гама възможности, които дава планът, продължават. Той не си поставя секторни или географски, а стратегически цели – и те се препокриват с тези, които стоят пред България. Виждаме в страната потенциал не само да даде допълнителен тласък на малкия и средния бизнес - което вече се прави с подкрепата на фонда, но и да продължи да развива предприемаческа “екосистема” и да подкрепя стартиращи компании.

България има и вкус към новото и модерното, и интелектуален капацитет да го разработва – във всички области на икономиката. Там, където тя се препъва в административни или регулаторни пречки, може да помогне инвестиционният фонд. Защото той съдържа още един много важен елемент: техническа помощ за по-добра бизнес среда, която да привлече повече инвеститори. По-благоприятната бизнес среда пък ще ни помогне да използваме максимално предимствата на Единния пазар, като изградим съюз на капиталовите пазари, енергиен съюз и дигитален единен пазар. Това наслагване на различни мерки, действия и възможности с цел колкото се може по-убедителни резултати, се разпростира във все повече области. Планът “Юнкер” работи в синхрон и все по-близко взаимодействие с традиционните форми на финансиране от европейските структурни и инвестиционни фондове. В европейския бюджет до 2020 г., който е от порядъка на 1 трилион евро, близо половината от средствата са насочени към стимулиране на икономическия растеж и създаване на работни места - и тук ще разчитаме на “ефект на допълването” с фонда за стратегически инвестиции - и при проектите, и при резултатите.

Мерките и действията ни са толкова комплексни и разнопосочни, защото такива са и социално-икономическите проблеми, пред които е изправена следкризисна Европа. Планът “Юнкер” вече се превръща в едно от решенията за тях. Превръща се и в поредното доказателство, че нашият континент може да преминава през финансови, инвестиционни или други дефицити, но никога - през дефицит на смели идеи и на широко скроени хора, които да ги приемат като свои.

ЮРКИ КАТАЙНЕН е заместник-председател на Европейската комисия за работните места, растежа, инвестициите и конкурентоспособността

КРИСТАЛИНА ГЕОРГИЕВА е заместник-председател на Европейската комисия за бюджет и човешки ресурси

✓ От 10 май движението по път I-2 Русе - Разград край Писанец се пренасочва по обходни маршрути

От 10 май, движението при 34-ти км на път I-2 Русе – Разград ще се пренасочва по обходни маршрути поради ремонт на моста над река Бели Лом край село Писанец, съобщи от пресцентъра на Агенция "Пътна инфраструктура".

Съоръжението е с дължина 383 м и е висок близо 65 м. В експлоатация е от 1974 г. и досега не е обновявана носещата му конструкция. Строително-монтажните дейности се извършват със средства от бюджета на Агенция „Пътна инфраструктура“.

Инвестицията е за над 5 млн. лв. При ремонтно-възстановителните дейности леките автомобили до 3,5 тона ще се насочват от път I-2 Русе - Разград при кръстовището с път III-2001 Писанец - Ветово, преди моста над река Бели Лом, и ще продължават по общинския път през село Писанец и отново ще се включват по път I-2 Русе – Разград.

Трафикът на тежкотоварните превозни средства над 3,5 тона ще се отклонява от път I-2 Русе - Разград по път II-23 Русе - Кубрат през село Червена вода, ще продължава по път II-2302 през с. Семерджиево, гр. Ветово, гр. Сенено и през с. Просторно, след което трафикът ще продължава по път II-49 Търговище - Кубрат – Разград през с. Киченица и с. Стражец до пътният възел с път I-2 Русе – Разград.

Предвидено е временната организация на движението да продължи до 7 август т. г. Ремонтно-възстановителните работи на моста над р. Бели Лом при с. Писанец на път I-2 Русе - Разград се изпълняват от ДЗЗД „ОРС-Т“, в което участват: „ОРС Инфраструктура“ ООД гр. София и „Пътинженерингстрой-Т“ ЕАД гр. Търговище. Стойността на договора е 5 121 698,78 лв. с ДДС. Строителният надзор осъществява „Пловдивинвест“ АД. Техният договор е за 72 000 лв. с ДДС.

Предвидено е премахване на всички пластове над носещата стоманобетонна конструкция, полагане на нов бетонен пласт, подновяване на хидроизолацията, два нови пласта асфалтобетон от полимер-модифициран битум, подмяна на отводнителната система. Ще се ремонтират стълбовете и гредите от носещата конструкция на съоръжението. Ще бъдат ремонтирани и уширени тротоарните блокове.

При благоприятни метеорологични условия се очаква ремонтните дейности да завършат през октомври т. г.

Пътуващите по направлението трябва да карат внимателно и със съобразена скорост, спазвайки пътната сигнализация.

✓ 90-годишен сваля цената на тока с ново изобретение

Лостови системи изместват горивата

Кюстендилецът Богомил Младенов чака вече четвърта година Патентното ведомство да признае иновацията. Сегашната цена на тока може да намалее поне 3-4 пъти, ако у нас бъде внедрено изобретението на 90-годишния кюстендилец Богомил Йорданов Младенов, което вече четвърта година чака ред да бъде разгледано от експерти от Патентното ведомство в София. То касае производството на електрическа енергия по нов, революционен начин, по законите на математиката и физиката и принципа на лостовата система.

"Лостовете и математиката са в основата на изобретението ми за евтин ток. Всичко, което съм написал, се основава на физическите закони от Архимед насам и на математиката. В моето изобретение използвам основно 8 броя лостове, лостови системи, двигателни и разпределителни оси. Каква точно ще бъде цената на тока, ако изобретението ми се внедри, не мога да сметна точно, но със сигурност тя ще е поне с 3-4 пъти по-ниска от сегашната. Защото аз не използвам за енергия никакви горивни материали. При сегашната енергия, която се добива, има изгаряне на въглища, газ и други горивни материали. При мен няма абсолютно никакви горивни процеси. Всичко опира до законите на физиката и тяхното приложение. Използваме осем вида лостови системи, които създават огромна сила и оттам КПД-то се увеличава неимоверно", твърди роденият в Кюстендил, но живеещ в Пловдив пенсионер.

Неговият иновационен метод е описан върху 28 страници с математически и физически обосновки и чертежи, а иновацията е заведена под №23 на 05.12.2013 г. "Платихме и солидна сума, за да се внесе от съответната юридическа институция в Патентното ведомство, но явно още не ни е дошъл ред за разглеждане на иновацията на баща ми", твърди Венелина Младенова, по-малката дъщеря на дядо Богомил.

"За съжаление разполагаме само с по трима експерти във всяка от трите области, а най-много - над 150, са именно казусите в сферата на машиностроенето. Първоначално документацията с откритието на Богомил Младенов беше разпределена на експерт електроинженер, но впоследствие се оказа, че става дума за иновация от областта на машиностроенето и се стигна до преразпределение на случая на друг експерт. В момента все още разглеждаме депозираните през 2010 и 2011 г. документи и затова не мога да се ангажирам с конкретни срокове кога точно ще разгледаме иновацията на Младенов", коментира Оля Димитрова, шеф на дирекция "Изобретения и промишлени дизайни" на Патентното ведомство. Оттам допълни, че още с входването на съответната документация в Патентното ведомство евентуалното изобретение вече е защитено от закона и никой не може да го открадне от вносителя му. Той пък може да търси клиенти, на които да го продаде и които да го внедрят в производството, преди иновацията да е получила официално патент от държавното ведомство.

Тази информация изненада приятно дядо Богомил и неговите наследници, част от които в момента живеят във Великобритания и Холандия и възнамеряват да търсят тамошни фирми, на които да предложат изобретението на главата

на фамилията, ако никой у нас не прояви интерес към него. "Искрено се надявам да доживея мига, когато електроенергията ще се добива по нов начин, а не по сегашния, който е прекалено скъп и не е по джоба на стотици хиляди обикновени българи като мен. Никога не съм смятал да ставам изобретател, но една от причините да се захвана с изобретението за по-евтин ток, бяха високите и непосилни сметки за електроенергия, които и аз, и близките ми трудно плащахме", признава дядо Богомил, който на 4 септември ще празнува 90-годишен юбилей. Той се пенсионира преди 40 години като минен техник. "Дълги години работех в рудниците в Пернишко и там сме имали куп случаи с помощта на лостове да вдигаме двутонни вагони, пълни с вода, кал и оловна руда, заради попаднали огромни камъни между четирите колелета върху релсите. Именно тогава за пръв път разбрах каква огромна сила и коефициент на полезно действие имат лостовете", твърди 90-годишният изобретател, чиито учители са... Хенри Форд и Създателят. "Както Сътворителят на човека и на земята не е поставил такса за светлината, която ни е дал през деня, и за тъмнината през нощта, така и енергията трябва безплатно да се разпространи благодарение на техническия прогрес. Трябва да се стремим да се учим от Създателя и ако практически е невъзможно електроенергията да е напълно безплатна, то поне цената ѝ да бъде значително по-ниска", категоричен е 90-годишният самоук мислител-изобретател. Идеалистът Богомил Младенов не може да проумее как с лека ръка се хвърлят милиарди левове в енергийната система на България и как се търгува с тока, вместо да се търсят начини за намаляване на себестойността му.

Български изобретения, които промениха света

Lactobacillus Bulgaricus

Млечно-киселият микроорганизъм, който предизвиква ферментацията на българското кисело мляко, е открит през 1905 г. от българския микробиолог Стамен Григоров. Наскоро немски учени откриха, че нашето мляко помага при лечение на Паркинсон.

В Япония то е издигнато в култ и е един от най-разпознаваемите български продукти.

Шестият сърдечен тон

Откритието на проф. Иван Митев е помага за опознаването на сърдечната дейност и намалява риска от диагностични грешки. Това е първото откритие в българската медицина. Признато е през 1980 г.

Медикаментът „Нивалин“

През 1956 год. проф. д-р Димитър Пасков изобретява лекарство от блатното кокиче. Това се счита за най-значимото откритие на родната фармацевтика. Лекарството помага при церебрална парализа, разстройства на централната и периферната нервна система.

Въздушната възглавница

Инженер Асен Йорданов е един от най-продуктивните български изобретатели, създател на въздушната възглавница и на телефона Jordaphone, прародител на телефонния секретар, основа за бъдещите разработки.

Автоматичната скоростна кутия

Българинът Румен Антонов изобретява уникална автоматична скоростна кутия, която е много по-лека и икономична от традиционната. Тя се използва от Сузуки, Хонда, Рено и Тойота. Той изобретява и малък спортен автомобил, наречен 4 Stroke, с ретро дизайн и е колекционерска рядкост.

Електронният часовник

Прототипът на електронния ръчен часовник под името Pulsar е създаден от инженер Петър Петров. Той е считан за един от най-продуктивните изобретатели през втората половина на XX век. Негова е заслугата и за първата компютризирана система за измервания на замърсявания и безжичен сърдечен монитор.

Фотоелектронният ефект

Автор на откритието е академик Георги Наджаков. То дава начало на редица изобретения, като фотокопирната машина, безвакуумната телевизионна техника, запаметяващите устройства и др.

Първият компютър

Той е дело на Джон Атанасов. През март 1939 г., след като получава 690 долара от университета в Айова, за да осъществи идеята си, Джон Атанасов създава Atanasoff-Berry Computer.

[Сега](#)

✓ Тръгват поредни скъпи ремонти на пътища с пари от ЕС

Разширяването на отсечката Пловдив-Асеновград ще струва около 2 млн. лева на километър

Тръгва поредна порция скъпи ремонти на пътища от втори и трети клас, след като вчера Агенция "Пътна инфраструктура" (АПИ) и Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) подписаха договора за финансиране по

новата програма "Региони в растеж" за 2014-2020 г. Общо 180 млн. лв. получава АПИ за ремонта на 15 отсечки с дължина близо 250 км.

Търговете вече текат, а "целта е ремонтите да започнат още през този строителен сезон", обяви регионалният министър Лиляна Павлова. Тя посочи, че обновяването на пътища и санирането на жилищни сгради ще създават заетост на строителния бранш. Според Павлова "2016 г. няма да е като пиковата 2015 г.", в която ударно бяха завършвани и разплащани строителни дейности по различни европрограми от стария програмен период.

След като вече има осигурени средства и бъдат избрани фирми, ще се подпишат договорите за отделните отсечки. Шосетата са основно в Северна България, но има и няколко важни трасета в Южна. Най-сетне в списъка на пътната агенция влезе пътят Пловдив-Асеновград - от години участъкът е в много лошо състояние и на министър Павлова често ѝ се налагаше да отговаря на въпроси в парламента, като тя неизменно посочваше, че държавата търси пари. Сега пътната агенция е решила да разшири трасето, като цената е доста висока - над 2 млн. лв./км.

"Някои обекти са с повече строително-монтажни работи от обичайните за един ремонт. Пътят Пловдив-Асеновград е именно такъв - ще се разшири с две ленти. Това е обект от ранга на южната дъга на софийското околоръстно шосе, затова и цената е по-висока - като за ново строителство", обясни шефът на АПИ инж. Лазар Лазаров. На повече обекти цените били като през последните години - около 500 хил. лв./км. С прогнозна стойност от 850 хил. лв./км е участък от 14 км на пътя Добрич-Кардам. Цена от 720 хил. лв./км е дадена за отсечките Севлиево-Драгановци и Драгановци-Габрово. Обичайно офертните цени са под прогнозните, така спестеният ресурс ще се прехвърли за следващи обекти, обясни пред "Сега" Лазар Лазаров.

Търговете за отсечките бяха пуснати, преди да влезе в сила новият Закон за обществените поръчки. Впоследствие някои от изискванията към кандидатите бяха променени. "Процедурите бяха подготвени още в края на 2015 г. и бяха изпратени за предварителна проверка в Агенцията за обществени поръчки. Имаше и въпроси от потенциални кандидати. Променихме условията, така че да участват повече фирми. Първоначално изискванията към фирмите за наличието на техника и професионален опит на ръководния екип на обекта бяха завишени за по-добро качество на изпълняваните обекти". Това обясни Лазаров в отговор на въпроса защо е била организирана така процедурата. Министър Павлова също допълни, че не е трябвало да се изпуска този строителен сезон.

ЛУКС

"Луксозно скъпо" - така нарече инж. Лазар Лазаров строителството на магистрала "Хемус", което беше спряно по настояване на премиера Бойко Борисов. Според него има и други рационални решения за магистралите у нас, каквито са прилагани досега, при това успешно. "Скъпо е, защото е проектирано по права линия през най-тежката част на страната", каза Лазаров. На свой ред министър Лиляна Павлова увери за пореден път, че за първите 10 км ще бъде пуснат нов търг за изграждането им.

✓ Европейското председателство ще промени изцяло НДК

Обявената цена за ремонта рязко падна на 12.8 млн. лв.

Основната сграда на НДК ще бъде изцяло променена заради предстоящото българско председателство на Европейския съюз. Това става ясно от обявената обществена поръчка за преустройство на сградата, което ще струва 12.8 млн. лв. България ще председателства ЕС от юли до декември 2018 г., като почти всички срещи и заседания през този период ще се извършват в сградата на НДК.

Предвижда се сградата да бъде разделена на различни зони - за делегатите на ЕС, за VIP персони (премиери, президенти и др.), за журналисти, служители на НДК. Ще бъде оформена една основна зала до 350 души, където ще се провеждат неформалните заседания на Съвета на министрите. Необходимо е осигуряване на възможност за симултанен превод на английски, френски, немски, италиански, испански и български. По неофициална информация това ще е Зала 3, където сега се провеждат пресконференциите за изборите.

За срещите на министрите ще бъдат оформени две отделени зали за по 150 души. Трябва да бъде осигурена и една зала за 200 души за членове на Европейския парламент и националните парламенти. Две зали ще има за събития, срещи, конференции и семинари. Проектът предвижда още да бъдат купени 8 преводачески кабинети, които да са постоянни и подвижни. Предвижда се и отделно помещение, където ще бъдат разположени екипите на ДАНС, МВР и НСО. Според източници на "Сега" за тази цел ще бъдат ремонтирани залите № 6, 7, 8, 9. Категорично няма да бъде променена Зала № 1.

Заради засилените мерки за сигурност трябва да има осигурена връзка и достъп с наземни паркинги към вход А3, вход А6 и до бул. "България", както и подземни паркинги към НДК. Предвиждат се минимум 35 делегации с кортежи да пристигат по различно време в комплекса. По неофициална информация предвижда се НСО да обяви и конкурси за купуване на 40 бронирани автомобили за високопоставените гости. Преустройството няма да промени предназначението на залите и няма да се наложи нов ремонт след края на председателството.

Обявената цена за ремонта е драстично по-малка от очакваните 48 млн. лв. Сумата стана ясна в края на септември м.г., след едно от заседанията на МС, на което беше обсъждано европредседателството. Заедно с ремонта на резиденция "Бояна" общата цена на подготовката на сградите за председателството се очакваше да достигне 60 млн. лв. Свиването на разходите може да намали крайната цена на българското председателство, която се очаква да е около 60 млн. евро.

ЗАБАВЯНЕ

Преди празниците стана ясно, че подготовката за председателството критично изостава. "Аз няма да скрия, че съм притеснена от темпото, с което върви подготовката. По отношение на обучението на администрацията, ние дори нямаме зала, където това нещо да се случва...", признава пред колегите си от правителството вицепремиерът по координация на европейските политики Меглена Кунева. Недоволството ѝ продължава с думите: "Силно съм притеснена и от готовността на НДК. В смисъл, до това време ние трябваше вече да сме напреднали..."

ПАРКЪТ

Ремонтът на пространството около самия дворец на културата достигна баснословните 18 млн. лв. 13 млн. лв. бяха платени за поправка на фонтаните, ново озеленяване и осветление и залепяне на старите гранитни плочи. Заради лошото качество на изпълнението им обаче от Столичната община глобиха ангажираните с него фирми няколко пъти и ги накара наново да ремонтират вече ремонтираното. Въпреки това при всеки силен дъжд ремонтираните участъци продължават да се наводняват. Най-трагично е положението на пл. "България", който в един момент се оказа, че не влиза в сметката за реконструкция на пространството около НДК и за него трябва да бъдат дадени още 5 млн. лв. Твърва ще се демонтира паметникът "1300 г. България", за което ще отпускат допълнително пари.

✓ Евростипендии ще се дават само в приоритетни направления

Около 30 хиляди студенти ще получат евростипендии за отличен успех през летния семестър на тази година и през академичната 2016/2017 г. Парите идват по проект от ОП "Наука и образование".

Досега евростипендиите се даваха на младежи от всички специалности. За 8 г. по нея са получени стипендии за 177 млн. лв. Занапред обаче те ще се отпускат само за 32-те приоритетни професионални направления, определени от правителството. Сред тях са педагогика, математика, компютърни науки, инженерни специалности, архитектура, енергетика, военно дело, изобразително изкуство и др. Бюджетът също е свит - 26 млн. лв., но парите са само за три семестъра. "Този път целта на евростипендиите е да направят съответните специалности по-привлекателни за студентите, тъй като повечето от тях са с недостиг на кадри", обясни Пламен Славов от министерството на образованието.

Както и досега, стипендиите ще са два вида - за отличен успех (18 млн. лв.) и специални стипендии за постижения в науката, педагогическите и инженерните науки, културата, спорта и др. (6 млн. лв.). Първите ще са по 120 лв. на месец, или общо 600 лв. за 5 месеца. Ще се дадат 151 500 стипендии, като прогнозите са, че ще стигнат за около 30 хиляди студенти отличници. Наградите пък се дават еднократно, ще важат за всички специалности и ще са в размер на 200 лв. за семестър (30 хил. стипендии).

От МОН обясниха, че за последния семестър от проекта (лятото на 2017 г.) на университетите ще бъде дадена възможността да въведат допълнителни критерии за отпускане на евростипендии (например подоходен), ако евентуално броят на класираните надхвърля финансовия ресурс. Такъв проблем се появи миналата година, когато 15% от студентите бяха с еднакъв отличен успех, а средствата за стипендии се оказаха недостатъчни. Тогава проектът по програмата за развитие на човешките ресурси приключваше и нямаше как да се прехвърлят средства от един семестър в друг, затова се наложи вузовете да отделят близо 80 млн. лв. от собствените си бюджети, за да раздадат стипендии на всички класирани.

Проучванията показват, че кандидат-висшистите използват получените суми най-вече за плащане на таксите за следването си и за купуването на учебници и помагала.

СРОКОВЕ

Кандидатстването става само онлайн чрез сайта <http://eurostipendii.mon.bg/>. Желаетелите могат да подават документите си от 10 до 30 май.

✓ **Нова Агенция за икономически растеж ще насърчава фирмите**

Със сливането на две досегашни агенции щял да се обедини техният "експертен потенциал"

Нова Агенция за икономически растеж ще бъде създадена под "шапката" на министерството на икономиката. В нея ще се влеят Българската агенция за инвестиции (БАИ) и Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия (ИАНМСП). Реформата е записана в проектозакон за иновациите, публикуван вчера за обществено обсъждане.

Бизнесът критикува от години неефективната работа на агенцията за малките и средните предприятия, а част от фирмите открито настояват тя да бъде закрыта. Причините са липсата на инициативност и лоша организация и планиране, особено при участието на български фирми в изложения зад граница. До 2012 г. агенцията оценяваше проектите по програма "Конкурентоспособност". Заради мудните процедури и бюрократичните спънки тогавашният министър Делян Добрев иззе тези функции и разглеждането на проектите беше значително облекчено. Колкото до работата на БАИ, чуждите инвестиции в страната ни от няколко години намаляват, а в първите месеци на тази година са на рекордно ниско ниво.

Сега се предвижда новата агенция да насърчава фирмите и да работи за привличането на инвеститори. С обединението на съществуващите агенции ще бъдат решени проблеми като липса на координация и разпокъсаност, се посочва в доклада към проекта. В един от последните анализи на Сметната палата експертите критикуваха именно липсата на комуникация между двете институции, което спъва инвестициите и пречи на бизнес средата. В мотивите към законопроекта обаче е записано, че "голяма част от бизнеса не отчита значението на иновациите като фактор за придобиване на уникални конкурентни предимства и няма нагласата за оптимално използване и развитие на разполагаемия иновационен потенциал". Значително нисък процент от фирмите планират дейността си за период, по-голям от една година... Продължава изоставането при внедряване на международни стандарти и добри практики".

Агенцията за икономически растеж ще поддържа контакти с потенциалните инвеститори, ще се занимава с реклама на страната ни като добро място за правене на бизнес, както и с връчването на сертификати за големите инвеститори. Предвижда се още да финансира иновативни проекти чрез Националния иновационен фонд. Средства за него ще бъдат отпуснати всяка година със закона за бюджета. Според мотивите на икономическото министерство новата агенция ще обедини "експертния потенциал на съществуващите структури".

В проектозакона е дадено и определение на това що е иновация - "въвеждане в употреба на някакъв нов или значително подобрен продукт (стока или услуга) или производствен процес, на нов метод за маркетинг или на нов организационен метод в търговската практика" и др. По този показател България е на 36-о място в света според последното изследване на неправителствената организация Information Technology and Innovation Foundation. То оценява как национални

Монитор

✓ **50 язовира трябва да бъдат източени и ремонтирани**

50 язовира в страната, сред които и "Рогозен 1", трябва да бъдат източени и да започнат спешни ремонти, съобщиха от Държавната агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН). От началото на годината инспекторите на Главната дирекция "Надзор на язовирните стени и съоръженията към тях" в агенцията са направили 1250 проверки на язовири в цялата страна и са издали над 7000 предписания. Собствениците на язовирите са длъжни своевременно да изпълнят предписанията.

На кмета на община Хайредин ще бъде наложена глоба до 10 000 лв. по Закона за водите за неспазване на предписанията за язовир "Рогозен 1". Инспекторите на агенцията са проверили изправността на съоръженията на водоема още на 3 февруари тази година и са издали предписание за източването му, но това не е направено от собственика.

При проверката е установено, че изпускателният кран не работи нормално, а изпуска 200 л/сек., вместо 1300 л/сек., а отводящият канал след преливника не е в добро състояние и се е образувал водопад на около 100 метра от язовирната стена. Община Хайредин, която е собственик на водоема, не е изпълнила предписанията и следва акт.

"Кризисната ситуация с язовир "Рогозен 1" можеше да бъде избегната, ако бяха спазени предписанията", е заявил председателят на ДАМТН инж. Стефан Цанков. "Кризата беше овладяна, след своевременно намеса на всички институции. Към момента опасност за населението няма. Изпомпването на водата продължава до пълното му източване", е казал след проверката той.

От агенцията призовават областните управители да разпоредят на кметовете на общини да изпълнят задълженията си и да понижат нивата на язовирите в цялата страна, съгласно предписанията, за да се елиминират опасностите за населението при очакваните обилни валежи. При неизпълнение следват максимални глоби на собствениците, съгласно Закона за водите.

[Инвестор.бг](#)

✓ Учени тестват изкуствени рифове за пречистване на морски води

Живи инсталации от миди може да подобрят екологичната среда на Черно море

Нов вид изкуствени дънни рифове могат да подобрят екологичната среда на Черно море. По въпроса работи екип на проф. Николай Ников от Техническия университет във Варна, съобщава агенция „Черно море“.

Изследователите са създали пилотна инсталация, в която пречистващият филтър са мидите. Идеята е да бъдат създадени дънни местообитания, които да подобряват екологичния статус на крайбрежните води. Така се опазва и биологичното морско разнообразие.

Идеята е реализирана със средства от фонд „Научни изследвания“ на образователното министерство. Сега учените ще кандидатстват за финансиране от Европа на първата промишлена инсталация за пречистване, заяви ръководителят на проекта.

Още по темата

Над една трета от бюджета на програма "Рибарство" е за развитие на аквакултури

„Подобна технология и техническо решение няма другаде, така че ноу-хау-то е изцяло наше“, казва проф. Ников.

По принцип изкуствени подводни рифове се образуват върху потопени стари кораби, камиони и др., които стават местообитания на миди и риби. Те обаче са уязвими за рапаните, освен това морето ги засипва с тиня и пясък.

Варненските учени решават проблема с инсталация от бетонни котви, положени на морското дъно. Между тях са опънати въжета, извити като дъги нагоре във водното пространство заради специални поплавъци. Въжетата обрасват с миди и след като техният жизнен цикъл приключи, те падат на дъното.

По този начин там се натрупва риф от черупки, който се превръща в естествено убежище за развитие на дънна флора и фауна. Материалите са естествени, не гният във водата и инсталацията практически има дълъг живот.

За пилотния проект е избран заливът Вронос, близо до нос Черноморец край Бургас, където се оказало, че мидите се развиват отлично. Вече расте и риф от мидените черупки. На въжетата има капани, които връщат рапаните обратно на дъното.

Такива инсталации може да бъдат монтирани пред точките на заустване на водите от населените места, казват изследователите.

✓ Развитие на газовия пазар - поредният приоритет

Интересът към IGB надхвърля първоначалния капацитет на съоръжението – заявени са близо 4,3 млрд. куб. метра газ годишно

Наличие само на един доставчик, липса на реверсивни връзки със съседните газопреносни мрежи и липса на значим местен добив са основните характеристики на българския газов пазар и през 2015 година. Това е записано в отчета за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР) през миналата година, изпратен до Народното събрание.

Въпреки всички обещани мерки тези проблеми се запазват и до днес, като очакванията са първият интерконектор – с Румъния, да бъде въведен в експлоатация едва през есента на тази година след три години забавяне. Същинската реализация на местен добив пък може да се очаква най-рано след 7-8 години, при това все още няма доказателства за наличието на значими залежи нито в Черно море, нито във вътрешността на страната.

Затова и видимо разнообразяване на доставките може да дойде по-бързо от интерконекторите, не толкова от така желания местен добив. Те могат да осигурят достъп до природен газ от различни източници, сред които и от терминалите

за втечен газ в съседните страни. А очакванията са повечето източници да доведат до конкуренция на пазара и съответно, каквато е нормалната икономическа логика - по-добри условия за потребителите на газ у нас.

Втеченият газ е част от стратегията за диверсификация на самата Европейска комисия, която предлага намаляване на ролята на традиционните газопроводи, особено идващите от Русия.

В България подобен терминал не може да бъде изграден, тъй като има забрана петролни танкери да преминават през Босфора. Но благодарение на IGB – газовата връзка между Комотини и Стара Загора, България може да получава газ от съществуващите терминали в Гърция, както и от планирания терминал край Александруполис.

По новия интерконектор с Гърция България ще може да получава газ и от Каспийско море – от находището Шах Дениз II.

Интересът към тази газова връзка засега се оказва по-голям от планирания й първоначален капацитет. Девет компании са заявили капацитет от 4,3 млрд. куб. метра газ годишно през тази връзка. Капацитетът на първия етап от реализацията ѝ е 3 млрд. куб. метра. С допълнителни инвестиции в компресорни станции обаче той може да бъде увеличен до 5 млрд. куб. метра годишно.

Разбира се, данните са само от първия пазарен тест на IGB, в който компании заявяваха само своя интерес към газовата връзка. Тепърва предстои да бъде обявен и втори тест, в който заинтересованите страни ще трябва да обявят и своите обвързващи оферти.

Със своето годишно потребление от около 3 млрд. куб. метра годишно България все още не попада в ползрението на големите играчи на газовия пазар. Енергийният регулатор обаче отбелязва и ниската степен на битовата газификация и именно тук много анализатори и газови компании виждат потенциал за развитие.

Всъщност от данните на КЕВР за потреблението на природен газ у нас е видно още и че химическата индустрия започна да се възстановява. Потреблението на природен газ в този сектор отново доближава предкризисните нива от 2008 година. През 2015 година химическата индустрия е отговорна за 36% от общото потребление на суровината у нас, или 1,07 млрд. куб. метра.

31% от общото потребление на газ пък се пада на енергетиката.

През 2015 година са внесени 2,91 млрд. куб. метра природен газ. Местният добив е в размер на едва 85 млн. куб. метра, като намалява непрекъснато от 2011 година насам. От 2012 година пък вносът на газ непрекъснато расте.

Капитал

✓ Приходите и печалбите на компаниите растат с рекордните 17%

През 2015 г. е скочил и броят на активните фирми

Раздвижването на икономиката се чете силно и във финансовите резултати на компаниите в България през миналата година. Подобриенето е по всички показатели: броят на работещите фирми се увеличава с 35 хил., приходите им растат с цели 17%, стабилно нагоре са и печалбите. Почти двойно е намаляла общата счетоводна загуба, която година по-рано достигна внушителните 11.5 млрд. лв. Резултатът от всичко това се вижда и в бюджета, който през миналата година е събрал рекордните 1.86 млрд. лв. от данък върху печалбите на фирмите, или с около 10% повече спрямо година по-рано. Това показват данни на Националната агенция за приходите (НАП) за 2015 г. след обработване на данъчните декларации на компаниите, предоставени след запитване на "Капитал".

Силна година

Данните на НАП показват множество положителни тенденции през 2015 г. Първо, ръстът на приходите е огромен – със 17.4% до 327.6 млрд. лв. Движението в оборота изпреварва покачването на разходите на компаниите. В крайна сметка данъчната печалба на компаниите достига 19.2 млрд. лв., което скок с 16.9%. Подобен резултат, както и годишно увеличение от 17%, не са се случвали през последните три години. За сравнение - при лекото оживление през 2014 г. ръстът в оборота беше едва 2.3%. Подобни ръстове компаниите отчитаха през 2010-2011 г., когато се възстановяваха от потъването след кризата.

Разбивка на резултатите по сектори все още няма. На база данните на Националния статистически институт (НСИ) за индустрията и услугите обаче може да се направи предположение, че подобриенето е при почти всички сектори на икономиката. Изключение правят бизнесите, свързани с добива на руди, производството на метали и транспортните услуги. Те са зависими от международните цени на суровините, които през последните две години вървят твърдо надолу.

Откъде идва ръстът

Добрите финансови показатели на българския бизнес са в унисон с отчетения ръст на икономиката през последните две години. През миналата година брутният вътрешен продукт (БВП) нарасна реално с 3% - невиджано покачване за годините след кризата. Заетостта през тези две години също се увеличи – общо с около 100 хил. работни места. Това води до повишаване на потреблението, което пък е свързано с повече производство и продажби на вътрешния пазар.

Подобряването на външната среда също подпомага фирмите износители. Данните на НСИ показаха, че експортът на стоки през 2015 г. е нараснал с 5.2%. Ако добавим и услугите, тогава увеличението достига 7.6%. Разбивката по сектори показва, че растежът отново е в почти всички сектори. Изключение отново са дейностите, зависещи от международните цени на суровините. Такива се металите, горивата, зърното и транспортът.

През миналата година има и еднократен ефект - милиардите еврофондове, които се разплатиха. Най-голямо влияние те са оказали върху отчетите на строителните фирми, като тази година за тях ще е много по-трудна заради липсата на големи поръчки.

Двойно по-малко загуба

Отчетените загуби от компаниите се свиват почти наполовина - от 11.5 млрд. лв. резултатът сега е 6.3 млрд. лв., което е малко над нивото от 2013 г. Огромното свиване се дължи на факта, че базата през 2014 г. беше вдигната много, основно заради огромни счетоводни обезценки или инвестиции. Огромна роля имаха държавните предприятия, основно в транспортния и енергийния сектор. Националната електрическа компания, "Топлофикация - София", БДЖ, НКЖИ, Електроенергийния системен оператор и ТЕЦ "Марица-изток 2" бяха отговорни за над 700 млн. лв. от загубите. При големи частни дружества пък имаше еднократни счетоводни операции, основно обезценки, които доведоха до нетрадиционно високи загуби.

Онлайн декларирането расте

През изминалата данъчна кампания две трети от фирмите са подали данъчните си декларации по интернет. Това е значително увеличение, тъй като предходната година от тази възможност се възползваха около половината от компаниите. По-голямата активност може да се отдаде на възможността да се подават декларации чрез безплатния персонален идентификационен код (ПИК). Той беше въведен още с данъчната кампания от 2015 г., но след това издаването му беше улеснено допълнително. По данни на НАП близо 180 хил. от декларациите са подадени чрез електронен подпис (тук влизат и физическите лица).